

Під час ознайомлення дітей дошкільного віку з народознавством особливе місце займає така форма роботи, як заняття, на яких дошкільники дізнаються про український національний одяг загалом, а також про вбрання власної місцевої етнічної групи. Не менш важливо знайомити дітей цього віку з етноодягом під час відвідування музеїв, виставок, галерей, де зібрані найяскравіші зразки та пам'ятки культури. Чільне місце посідає ручна праця дітей, зокрема, виготовлення чи оздоблення елементів вбрання [4, с.13]. Важливо донести дітям, що враховуючи розміри країни, а з ними і регіональні відмінності, український народний костюм відрізняється багатством та різноманіттям територіальних різновидів.

Отже, залучення дошкільників до вивчення українського національного одягу в ДНЗ – це вагомий крок у напрямку збереження етнографічних і культурних традицій українського народу та їх відродження, адже національний одяг – це святиня кожного народу. Повага до свого одягу це повага до свого народу та його історії.

Список використаних джерел:

1. Бровко А. Народна педагогіка – золотий фонд сучасної педагогіки / А. Бровко // *Вихователь-методист дошкільного закладу*. – 2015. – № 11. – С. 48–53.
2. Красюк М. І. Український національний одяг. Консультуємо батьків / М. І. Красюк // *Бібліотечка вихователя дитячого садка*. – 2013. – № 9–10. – С. 92–96.
3. Ошека В. В. Український національний одяг – краплина душі народу / В. В. Ошека // *Вихователю ГПД. Усе для роботи*. – 2013. – №5. – С. 6–8.
4. Переходько О. Р. Використання українознавства та етнопедагогіки у національному вихованні дошкільників / О. Р. Переходько // *Дошкільний навчальний заклад*. – 2013. – № 9. – С. 2–22.
5. Сапегіна Н. Організація народознавчої роботи з дітьми / Наталія Сапегіна // *Дитячий садок*. – 2009. – № 23. – С. 2–28.
6. Стаєнна О. Виховуємо патріотизм засобами народознавства у дошкільників / О. Стаєнна // *Палітра педагога*. – 2015. – № 4. – С. 3–4.
7. Титаренко В. Авторська програма «Український традиційний одяг» / В. Титаренко // *Імідж сучасного педагога*. – 2001. – № 2. – С. 23–26.

Карапузова І.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ У ЗДО

У статті розкриваються особливості організації педагогічної підтримки дітей. Автор показує необхідність педагогічної підтримки дітей в період їх адаптації до ЗДО, описує деякі форми і методи педагогічної підтримки дітей в період адаптації.

Постановка проблеми. У сучасних умовах унаслідок багаторазового зростання динамічності життя, постійних і досить різких змін у різних сферах (політичній, економічній, матеріальній, геополітичній, освітній тощо) особливі вимоги висуваються до здатності людини бути адекватною цим змінам. Тобто, бути мобільною, гнучкою, динамічною. Це означає необхідність підвищення її адаптаційних можливостей.

Сьогодні досить актуальним постає питання процесу адаптації дитини до закладу дошкільної освіти, оскільки актуалізується проблема формування у неї пристосованості до життя, від якої залежить уміння дитини адаптуватися до нових умов не тільки у ЗДО але й у подальшому житті. Адаптація це активний процес який може призвести як до позитивних змін (адаптованості), так і негативних (деадаптованості). Саме в цей період дитини найбільш потребує допомоги і підтримки з боку педагогів. Оскільки, вступ до дитячого садка пов'язаний для дитини з сильними стресовими переживаннями, котрі необхідно пом'якшити спільними зусиллями сім'ї та педагогів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У психолого-педагогічній літературі проблема адаптації вивчалась на різних рівнях – від розкриття змісту поняття (Ю. Александровський, Ф. Березін, В. Казначеев), до виявлення особливостей її прояву в різних видах діяльності (В. Мерлін, В. Рождественський, Я. Стреляу) та чинників, які детермінують цей процес в тих чи інших умовах (О. Мороз, М. Ратгер). Психолого-педагогічні аспекти адаптації дітей дошкільного віку до нових умов розглядалися в працях Л. Галігузової, Т. Жаровцевої, О. Кононко, С. Мещерякової, Л. Царегородцевої, та ін. Педагогічні умови забезпечення позитивної адаптації дошкільників простежуються в дослідженнях Н. Ватутіної, Р. Калініної, Т. Науменко. Адаптацію як проблему комплексної взаємодії медиків, педагогів, психологів і батьків досліджували А. Атанасова-Вукова, Л. Голубева, Г. Гридньова, К. Грош, М. Зейдель, В. Манова-Томова та ін.

Основні теоретичні положення педагогічної підтримки розкриті у працях С. Бурсової, О. Газмана, А. Анохіної, Н. Крилової, Г. Сороки, Т.В. Строкової тощо.

Метою статті є розкриття особливостей організації педагогічної підтримки дітей в період їх адаптації до ЗДО.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна підтримка направлена на пошук оптимального набору психологічно доцільних методів та дидактичних засобів проведення корекційно-розвиваючої роботи у напрямі стабілізації емоційного стану, поведінки та розвитку індивідуальності зростаючої особистості необхідно проводити у процесі порівняльного аналізу різних систем, підходів, методів розвитку з метою підвищення їх розвиваючого ефекту, що дозволяє виробити

відповідні рекомендації щодо їх використання педагогами у навчально-виховному процесі та наочно показати їх сутність.

Відновлення душевної рівноваги малюка передбачає цілий комплекс своєрідних реабілітаційних заходів. Так, О. Кононко визначає основні з них:

1. Розпізнати та кваліфікувати психічний стан дитини. Визначити внутрішні та зовнішні подразники – стресори.

2. Звільнитись від критичного погляду на дошкільника, спробувати прийняти його таким, який він є, не порівнювати з іншими однолітками, ні з бажаним ідеалом дитини цього віку.

3. У повсякденному житті створити для дитини умови, де вона могла б задовольнити свої провідні духовні потреби – у любові, увазі, турботі, самоповазі, у спілкуванні з приємними їй людьми, у пізнанні.

4. Удосконалювати своє уміння розпитувати дитину та вислуховувати, демонструючи їй при цьому свою щире зацікавленість, розуміння, співпереживання.

5. Організувати час від часу індивідуальні тематичні бесіди, спрямовані на те, аби допомогти дитині усвідомити свої переживання і з часом навчитись регулювати їх. Це необхідно і вихователю, оскільки дає ключ до розуміння внутрішнього світу кожної дитини.

6. Дати дитині змогу шляхом малювання (фарбами, фломастерами, олівцями, крейдою) звільнитися від страху, напруження, негативних переживань. Задля цього можна запропонувати різні теми малюнків: «Коли я вдома один», «Я засмучений», «Що мені наснилося», «Ми з мамою радіємо», «Мій страх» тощо. Головне, щоб дитина усвідомлювала свої переживання і намагалась передати їх кольором та зображенням.

7. Розширення уявлень дітей про світ людських почуттів – радості, інтересу, подиву, горя, смутку, страждання, відрази, презирства, страху, провини, сорому, заздрості, жадібності, прикrostі, гніву. Вправлення старших дошкільників в умінні розпізнавати їх, передавати мімікою, жестами, пов'язувати з певними життєвими подіями, відтворювати в грі або в художньому зображенні.

8. Вчити дітей емоційно адекватно реагувати на подію, вчинок, результат діяльності. Вправляти їх а умінні правильно переживати як перемогу, так і програш. Виробляти помірковане ставлення до труднощів, оптимістичне ставлення до необхідності їх долати.

9. Виховувати волю дошкільників, вправляти їх у проявах довільної поведінки. Відмовитись від практики звичного оцінювання кінцевих продуктів праці. Акцентувати увагу дітей на самому процесі подолання труднощів. Оцінювати насамперед вкладені у досягнення зусилля дитини, її намагання впоратись із складною ситуацією.

10. Періодично давати дітям змогу розвантажуватися, розслаблюватися. З цією метою можна використати ігри у «клякси» або

з папером, який дозволяється рвати, м'яти. Для зняття агресії можна використати гумову грушу, яку можна боксувати, або запропонувати дитині виконати певні фізичні вправи, танцювальні рухи. Вихователь має усвідомлювати, що накопичення дитиною негативної енергії здатне призвести до вибуху. Тому доцільно попередити події, «обігравши» ситуацію або спрямувавши енергію дошкільника у корисне русло [2, с. 5-6].

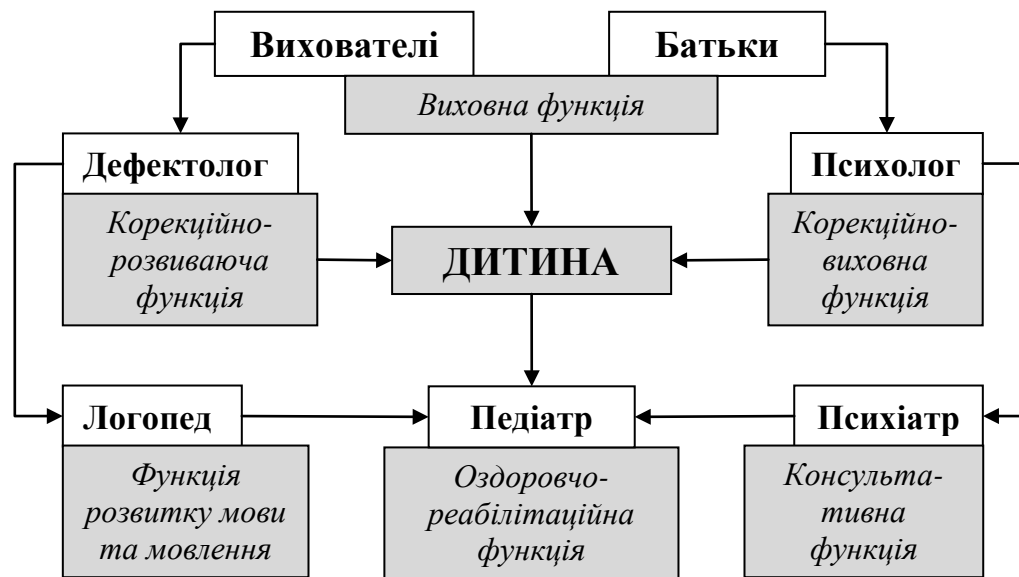
Педагогічна підтримка вихователя буде результативною за умови, якщо його співниками стануть батьки. Без відповідної перебудови взаємин в сім'ї система організованих вихователем впливів може виявитися недостатньою. Педагоги і батьки мають свідомо удосконалюватись, звільнитися від ролі «розпорядника» дитини, оволодівати умінням надавати їй свободу вибору, рахуватись з її ціннісними орієнтаціями, довіряти внутрішнім життєвим силам. Душевний комфорт можуть забезпечити дитині віком 1-6 років тільки такі дорослі, які розуміють і шанують її самоцінність.

Деякі вчені вважають, що для реалізації комплексного підходу в справі допомоги родині, в якій є дитина 1-6 років, взаєморозуміння фахівців є центральною ланкою в системі профілактичного впливу. Серед різноманітних підходів до розробки змісту й організації навчально-виховного процесу останнім часом набуває популярності модульна технологія інтеграційної взаємодії фахівців соціального виховання. Сутність її в тому, що фахівці дошкільних установ здійснюють дві соціальні ролі: педагог і соціальний педагог, психолог і соціальний психолог, медик і соціальний педагог. Таким чином, фахівець, виконуючи вузькопрофесійні завдання, змушений вступати в сферу соціальної взаємодії не тільки з вихованцем, але й з його батьками, іншими педагогами, працівниками установи з метою створення комфортних умов для нормальної соціалізації вихованця [1, с.8].

У роботі з дітьми 1-6 років активно взаємодіють фахівці: вихователь; психолог; медичні працівники; адміністрація дошкільного закладу; музичний керівник (розвиток рухів, почуття ритму, моторики, артикуляційного апарату); інструктор з фізичної культури; логопед (індивідуальна робота з розвитку мовлення, консультування).

На схемі, яка представлена нижче, окреслена система взаємодії педагогів, дефектологів, логопедів, психологів, психотерапевтів, психіатрів. Різногалузевий підхід ефективно й комплексно впливає на дитину віком від 1 до 6 років у процесі її адаптації до дошкільного закладу [1, с. 8].

Схема комплексного впливу на дитину 1-6 років

В. Назаревич та С. Тарасюк вважають, що професійно здійснювати соціальну взаємодію в сфері соціального виховання можливо тільки при дотриманні таких умов:

- інтеграції виховних й особистісних ресурсів кожного фахівця в процесі керованої професійної взаємодії;
- координації цілеспрямованих дій фахівців зі створення комфортного соціального середовища на основі індивідуального підходу до вихованців;
- підвищення кваліфікації фахівців з питань адаптації дитини 1-6 років [3, с. 21].

Педагогічна підтримка під час адаптаційного періоду дітей віком від 1 до 6 років полягає у створенні емоційно сприятливої атмосфери в групі, формуванні почуття впевненості в оточуючому дитину середовищі.

Для формування почуття впевненості в оточуючому дитину середовищі необхідно проводити наступну роботу:

- 1) знайомство, зближення дітей між собою;
- 2) знайомство з вихователями, встановлення відкритих, довірливих відносин між вихователями й дітьми;
- 3) знайомство із групою (ігрова, спальна й ін. кімнати);
- 4) знайомство з дитячим садком (кухня, медкабінет тощо);
- 5) знайомство з педагогами й персоналом дитячого садочка;
- 6) знайомство й дружба з дітьми інших груп.

З цією метою доцільно провести «Свято Знайомства» дітей в групі, під час якого перебування в групі дитячого садка перетворюється

на свято. У цей день дітей та їхніх батьків зустрічають обидва вихователі та їхній помічник. Вони знайомлять дітей і батьків із групою (показували шафки, іграшки, ліжечка й ін.), проводять ігри, спрямовані на знайомство дітей і батьків між собою; ігри, у яких беруть участь і діти, і батьки, і, звичайно ж, вихователі. Свято може завершитись чаюванням, підготовленим за допомогою батьків. За домовленістю з батьками, в цей день дитину можна забрати відразу після обіду, тобто батьки (або близькі родичі) весь час перебування дитини в садку знаходяться поруч із нею.

Таке знайомство вихователів і дітей, батьків і вихователів, дітей між собою в сприятливій, насиченій позитивними емоціями обстановці, на нашу думку, призводить до позитивного настрою дітей 1-6 років на відвідування дитячого садка, а батьки більше довіряють вихователям, цікавляться їхньою роботою, пропонують свою допомогу й т.д.

Серед інших активних методів психологічного впливу особливо важливими можна вважати ті, що сприяють вільному розкриттю дітьми проблем власного внутрішнього світу та зосереджують їхню увагу на особистому відношенні до навколишнього світу, оточуючих людей та самих себе на засадах доброти і поваги.

З цією метою доцільно використовувати такі організаційні ігрові вправи:

1. Ігри та вправи на адаптацію до колективу.

2. Ігри на розвиток дрібної моторики. Насамперед, тому, що розвиток мовлення тісно пов'язаний із розвитком дрібної мускулатури рук. Таким чином, маленькі ручки розвивають ділянки мозку, які відповідають за мовлення дітей. До того ж такі вправи розвивають вміння класифікувати предмети, а це вже перший крок до елементарних логічних висновків.

3. Розповідання художніх творів та ляльковий театр цікавих казок та віршів. Такі заняття навчать дітей уважно слухати, виявляти пізнавальний інтерес, збагачувати словник, сприяють розвитку пам'яті.

4. Математичний розвиток: поняття числа та весела лічба, знайомство з геометричними фігурами, вивчення кольорів, формування відчуття простору та часу, розрізнення предметів за величиною та розміром. Перші ігри на розвиток логічного мислення: порівняння, групування та класифікація. Конструювання.

5. Творчі заняття, спрямовані на розвиток творчих здібностей. На цих заняттях дітки малюють, ліплять. виготовляють аплікації самостійно.

6. Фізичний розвиток (ігри на координацію рухів, розвиток крупної моторики тощо).

7. Музичні вправи (вивчення пісень, танків, вправи з ритміки, розвиток музичного слуху).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підбір оптимальних методів психолого-педагогічного впливу на дитину 1-6 років в ЗДО підвищує ефективність педагогічної підтримки на адаптаційному етапі. Саме тому необхідна цілеспрямована організація життя дітей у дошкільній установі, яка приводила б до найбільш адекватного, безболісного пристосування дитини до нових умов, дозволяла б формувати позитивне ставлення до дитячого садка, навички спілкування з однолітками та дорослими.

Список використаних джерел:

1. *Забезпечувати емоційний комфорт (у дитячих садах) / М. Корнєв, В. Гайдай, Т. Борисно, О. Фредкевич // Дошкільне виховання. – 1992. №2–3. – С. 8.*
2. *Кононко О. Психологічний комфорт як передумова морального становлення особистості / Кононко О. // Дошкільне виховання. – 1996. – №5. – С. 4–6.*
3. *Назаревич В. В. Схеми психолого-педагогічних характеристик: Практичний посібник / Назаревич В.В., Тарасюк С.О.– Рівне: Принт Хаус, 2003. – С. 19–25.*

Ковалевська Н.В., Пасічніченко А.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ СІМЕЙНИХ ВИХОВАТЕЛІВ

В статті розглянуто особливості формування соціально-правової компетентності у процесі підготовки майбутніх вихователів дітей раннього та дошкільного віку. Авторами визначено показники сформованості соціально-правової компетентності, вказано на рівні їх сформованості.

Стрімкі зміни, що відбуваються в суспільстві, зумовлюють необхідність пошуку нових шляхів удосконалення професійної підготовки фахівців дошкільної галузі. У майбутніх вихователів дітей раннього та дошкільного віку з'являються нові перспективи професійної реалізації на сучасному ринку освітніх послуг. Нові соціально-культурні умови дали можливість розширити поле професійної діяльності за межі суспільного дошкільного закладу. В Україні сімейна (домашня) освіта наразі не легалізована. Але на екстернатній, заочній, індивідуальній та дистанційній формах навчання знаходяться приблизно 6500 дітей, і кількість бажаючих постійно збільшується. Повернення до традицій сімейного виховання та навчання викликало попит на послуги сімейних вихователів (домашніх вихователів, гувернерів) та підвищило інтерес сучасних дослідників до цієї форми освіти.